

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Баранова В. Г.

“ ___ ” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності фінанси і кредит

за темою:

**ПРЯМІ ПОДАТКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Виконавець

студентка фінансово-економічного факультету

Любенька Ірина Георгіївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

к.е.н., ст. викладач

Коцюрубенко Ганна Миколаївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2016

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади прямого оподаткування	6
1.1. Сутність та характеристика прямих податків.....	6
1.2. Історичний розвиток прямих податків та їх класифікація.....	11
РОЗДІЛ 2. Аналіз впливу прямих податків на розвиток підприємницької діяльності (на прикладі Одеської області)	23
2.1. Аналіз динаміки надходжень прямих податків до бюджетної системи.....	23
2.2. Вплив прямих податків на розвиток підприємництва (на прикладі Одеської області).....	39
РОЗДІЛ 3. Шляхи удосконалення системи прямого оподаткування в Україні	53
3.1. Зарубіжний досвід застосування прямих податків у регулюванні діяльності підприємств.....	53
3.2. Стратегічні орієнтири удосконалення системи прямих податків в Україні.....	61
ВИСНОВКИ	68
Список використаних джерел	71

ВСТУП

Податкова система в кожній державі є одним із найважливіших регуляторів соціально-економічного розвитку. Здійснюючи податкову політику, держава за допомогою оптимального податкового навантаження на економіку може сприяти зростанню чи спаду господарської активності, регулювати тіньові процеси, створювати сприятливу кон'юнктуру ринку, умови для розвитку пріоритетних галузей економіки, реалізовувати соціальну політику.

Політика оподаткування багато в чому визначає не тільки регулярність та повноцінність податкових надходжень в бюджет, але й вектор розвитку фінансово-господарської діяльності підприємств. Найбільший вплив на фінансові результати підприємницької діяльності держава здійснює через систему прямого оподаткування, оскільки левову частку витрат підприємств при оподаткуванні становить податок на прибуток та єдиний податок для тих, хто знаходиться на спрощеній системі оподаткування, а також інші прямі податки, що пов'язані як з веденням господарської діяльності, так і з витратами на робочу силу.

Необхідність запровадження ефективної системи прямого оподаткування в Україні диктується не тільки потенційними можливостями підприємницького сектору, але й нестабільним економічним станом в країні, яке потребує негайного врегулювання через прийняття виважених та обґрунтованих рішень щодо податкової політики для досягнення не тільки фіскальної забезпеченості бюджетів, а й стимулювання суб'єктів господарювання.

Значна увага проблемам прямого оподаткування була приділена у наукових працях та публікаціях таких вчених-економістів як Ф.Ф. Бутинця, М.Я. Дем'яненка, Г.Г. Кірейцева, Л.М. Кіндрацької, М.М. Коцупатрого, В.Б. Моссаковського, М.Ф. Огійчука, П.Т. Саблука, П.Я. Хомина, А.М. Поддєрьогіна, А.М. Соколовської та Л.Д. Тулуша. Однак недосконалість нинішньої системи оподаткування та постійні зміни податкового законодавства породжують нові проблеми в даній сфері. Одним із головних недоліків прямого оподаткування в Україні залишається його надмірний фіскальний характер та недостатність стимулюючих заходів та підтримки з боку

держави суб'єктам господарювання, тому питання ефективної політики прямого оподаткування залишається відкритим.

Метою дипломної роботи є дослідження основних тенденцій та специфічних особливостей впливу системи прямого оподаткування на розвиток підприємництва, а також розробка рекомендацій щодо удосконалення системи прямого оподаткування в Україні.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні завдання:

- 1) дослідити сутність прямих податків, їх переваги та недоліки;
- 2) проаналізувати динаміку надходження прямих податків до державного та місцевого бюджетів протягом останніх п'яти років;
- 3) проаналізувати вплив прямих податків на підприємницьку діяльність в Одеській області протягом 2013 -2015 рр.;
- 4) розглянути зарубіжний досвід у сфері прямого оподаткування підприємств;
- 5) запропонувати шляхи удосконалення діючої системи прямого оподаткування в Україні.

Об'єктом дипломної роботи є система прямого оподаткування.

Предметом дослідження виступає теоретичний та методичний комплекс розробок щодо системи прямого оподаткування та його впливу на фінансові результати підприємницької діяльності.

При дослідженні в залежності від конкретного завдання та поставленої мети використовувалися розрахунково-аналітичні методи, методи порівняння, теоретичного і логічного узагальнення, статистичного аналізу та графічні методи відображення результатів досліджень.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі нормативно-правові акти, підручники, учбові посібники, статті вітчизняних та зарубіжних науковців з питань прямого оподаткування підприємств, матеріали науково-практичних конференцій, статистичні дані Державної казначейської служби України, Державної фіскальної служби України та Міністерства фінансів України. Основою для

проведення розрахунків слугували дані річної податкової та статистичної звітності Державної служби статистики України.

ВИСНОВКИ

На сьогодні в Україні податкова система зазнає значних змін внаслідок руху до наближення європейського податкового законодавства та загальної євроінтеграції. Нововведення включають в себе як скорочення кількості податків, зміну ставок та груп платників податків, так і порядок адміністрування податків, його спрощення та переведення в електронний режим.

Однією із особливостей більшості розвинутих країн є переважання в структурі податкових надходжень прямих податків, оскільки вони стягуються безпосередньо з доходів. Саме тому такий розподіл податкових надходжень вважається більш справедливим. На сьогодні в структурі Зведеного бюджету України переважають непрямі податки, зокрема у 2015 році перше місце серед податкових надходжень зайняв податок на додану вартість – 27% всіх бюджетних доходів, на другому місці – податок та збір на доходи фізичних осіб (15%) і на третьому місці – акцизний податок (11%). Такі дані свідчать про низький економічний розвиток країни, значний податковий тягар на населення, а також низьку податкову культуру, враховуючи, що на першому місці серед податкових надходжень знаходиться податок на додану вартість, який є одним із найбільш корумпованих.

Розглядаючи податкове навантаження прямими податками підприємницького сектору, варто зазначити, що теперішні зміни передбачають певні послаблення:

- невисока ставка податку на прибуток та розширення положення щодо коригування фінансового результату на суму нарахованих доходів від участі в капіталі;
- зменшення навантаження на фонд оплати праці до 22%;
- зменшення ставки рентної плати за користування надрами для видобування природного газу майже вдвічі.

Але також слід враховувати і окремі податки, за якими відбулося збільшення податкового навантаження, зокрема зростання ставок єдиного податку для фізичних осіб-підприємців, підвищення нормативно-грошової оцінки в податку на майно в частині плати за землю та зменшення кількості пільговиків – юридичних осіб.

Враховуючи результати розрахунку податкового навантаження підприємств в Одеській області, можна сказати, що в цілому рівень податкового навантаження, особливо в частині податку на прибуток, за останні роки знизився. Хоча і спостерігається, зокрема у 2014 році, різке збільшення суми збитку, який отримали підприємства по області після оподаткування, що могло бути викликано в першу чергу нестабільною політичною ситуацією в країні, яка зумовила значну інфляцію.

Розглядаючи систему прямого оподаткування в Україні, можна сказати, що спостерігаються позитивні зрушення, однак і до сьогодні однією із основних проблем постає переважаючий її фіскальний характер, що стримує потенційний розвиток підприємницького сектору економіки. Політика прямого оподаткування повинна бути направлена не тільки на виконання та перевиконання планових показників податкових надходжень, але й на стимулювання розширення діяльності суб'єктів господарювання, їх заохочення до реалізації фінансово-господарської діяльності в національно-стратегічних галузях економіки України, тобто в тих сферах, які особливо потребують державної підтримки та, які є і можуть стати спеціалізацією національної економіки на світовому ринку. Вирішення даної проблеми може бути реалізовано через надання окремих пільг, враховуючи досвід таких зарубіжних країн, як Японії, у якій законослухняним платникам податків надається право на «синю декларацію», Франції, де для новостворюваних підприємств промислового і торгівельного профілю встановлено пільговий період звільнення від податку на прибуток (повністю - в перші два роки; на 75% - на третій рік; 50% - на четвертий; на 25% - на п'ятий рік), а також США, де основна частина податкових пільг надається з метою підтримки довгострокового економічного зростання, а не для вирішення вузькогалузевих, соціальних завдань.

Значною перешкодою, яка гальмує розвиток підприємницького сектору є також постійні зміни податкового законодавства, задля подолання якої необхідна оперативна підтримка та інформування суб'єктів господарювання податковими органами для координації фінансово-господарської діяльності підприємств та недопущення ухилень або помилок при сплаті податків через недостатню обізнаність щодо нових змін. Постійні зміни в законодавстві також виступають

негативним фактором тому, що породжують недовіру населення до влади та зникнення відчуття стабільності і впевненості у майбутньому.

Проаналізувавши проблеми та недоліки у системі прямого оподаткування відносно підприємницької діяльності, можна запропонувати наступні шляхи їх подолання:

- 1) ефективно структурувати систему оподаткування на користь прямого оподаткування майна, капіталу, землі;
- 2) усунути економічно необґрунтовані розбіжності між нормами Податкового кодексу України і положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, щодо визнання і оцінки доходів та витрат з метою створення умов для складення декларації про прибуток за даними бухгалтерського обліку;
- 3) стимулювати інвестиційну діяльність, а також направлення коштів на переоснащення основних засобів та інноваційну діяльність шляхом запровадження надання податкових пільг тим групам платників, які забезпечують реалізацію інвестиційних програм загальнонаціонального характеру за умови здійснення податковими органами контролю щодо цільового використання таких пільг задля підвищення ефективності державної підтримки підприємницькому сектору та попередження великих втрат бюджету;
- 4) усунути недоліки організаційного та методичного характеру адміністрування прямих податків;
- 5) стимулювати підприємницькі структури за своєчасність, повноту та достовірність інформації, наданої податковим службам про результати діяльності шляхом надання податкових канікул, звільнення від надмірних перевірок, лібералізація податкового контролю.

Отже, питання побудови ефективної та адекватної умовам сьогодення системи оподаткування завжди було і залишається актуальним. Адже оптимально налагоджена система оподаткування має виконувати не тільки фіскальну функцію, але і стати потужним стимулом для розвитку економіки, комфортного ведення бізнесу та покращення інвестиційного клімату в країні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мельник П.В. Розвиток податкової системи в перехідній економіці. - Ірпінь, Академія державної податкової служби України, 2001. - 362 с.
2. База даних «Законодавство України» офіційного веб-сайту Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/71-19>.
3. Дорош Н.І. Податкова система України і розвинутих зарубіжних країн (Порівняльний аналіз)//Фінанси України. – 2008. - №6. – С.75-82.
4. Буряковский В.В., Кармазин В.Я., Каламбет С.В., Водолазская О.Я. Налоги. – Днепропетровск; Пороги – 2008.
5. Вдовиченко М.І. Податкове регулювання: досвід США і його використання в умовах України//Фінанси України. – 2010. - №3. – С.59-71.
6. Суторміна В.М., Федосов В.М., Андрущенко В.Л. Держава – податки – бізнес. – К.: Либідь. – 2009.
7. Звіт про виконання Державного бюджету за 2010 рік/ Офіційний сайт Державної казначейської служби України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=147453>
8. Звіт про виконання Державного бюджету за 2012 рік/ Офіційний сайт Державної казначейської служби України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=185635>
9. Звіт про виконання Державного бюджету за 2013 рік/ Офіційний сайт Державної казначейської служби України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=212666>
10. Прокопчук О.Т. Податкові пільги як фактор забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва / О.Т. Прокопчук//Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». 2011. № 5 [24]. – С. 274-277.
11. Звіт про виконання Державного бюджету України за 2014 рік/ Офіційний сайт Міністерства фінансів України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

- <http://www.minfin.gov.ua/news/view/zvit-pro-vikonannja-zakonu-ukraini-pro-derzhavnij-bjudzhet-ukraini-na-2014-rik?category=bjudzhet&subcategory=budget-2014>
12. Звіт про виконання Державного бюджету за 2015 рік/ Офіційний сайт Державної казначейської служби України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=311513>
 13. Щодо напрямів збільшення доходів бюджету без створення фіскальних перешкод для економічного зростання/ Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1491/>
 14. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2014 рік/ Офіційний сайт Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Monitoring%20Quarter%202014/ukr/KV_IV_2014_Monitoring_ukr.pdf
 15. Статистичний збірник Міністерства фінансів України «Бюджет України 2014 рік»/ Офіційний сайт Міністерства фінансів України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/view/statystychnyi-zbirnyk-ministerstva-finansivukrainy-biudzhet--?category=bjudzhet>
 16. Звіт про виконання Державного бюджету за 2011 рік/ Офіційний сайт Державної казначейської служби України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=147449>
 17. Довідка щодо стану виконання місцевих бюджетів за 2015 рік/ Офіційний сайт Міністерства фінансів України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/56969ae43ec34.docx
 18. Плата за землю як важливе джерело доходів місцевих бюджетів України та недоліки його застосування / О. І. Дем'янчук, Б. М. Струмінська // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка. - 2013. - Вип. 24. - С. 114-117. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2013_24_24

19. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2012 рік» / В.В. Зубенко, І.В. Самчинська, А.Ю. Рудик та ін.; Інститут бюджету та соціальних-економічних досліджень, USAID. – К., 2013. – 73 с.
20. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо державної податкової служби та у зв'язку з проведенням адміністративної реформи в Україні : Закон України від 05.07.2012 року № 5083- VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5412-17>
21. Податкова назвала ставки єдиного податку для «спрошенців»// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/society/735010-podatкова-nazvala-stavki-edinogo-podatku-dlya-sproschentsiv.html>
22. Кількість підприємств за їх розмірами за регіонами/ Офіційний сайт Державної служби статистики України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
23. Звіт про виконання Плану роботи Головного управління ДФС в Одеській області на 2014/ Офіційний портал територіального органу Державної фіскальної служби України в Одеській області - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://od.sfs.gov.ua/diialnist/plani-ta-zviti-roboti/184760.html>
24. Звіт про виконання Плану роботи Головного управління ДФС в Одеській області на 2015/ Офіційний портал територіального органу Державної фіскальної служби України в Одеській області - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://od.sfs.gov.ua/diialnist/plani-ta-zviti-roboti/236635.html>
25. Витрати на персонал на підприємствах за їх розмірами за регіонами/ Офіційний сайт Державної служби статистики України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
26. Фінансові результати до оподаткування з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства за регіонами/ Офіційний сайт Державної служби статистики України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
27. Чистий прибуток (збиток) з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства за регіонами/ Офіційний сайт Державної служби

- статистики України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://ukrstat.gov.ua/>
28. Баранова В. Г. Вплив податкового навантаження на розвиток підприємництва / В.Г . Баранова, О. Е. Дубовик // [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/.pdf>
29. Сприятливість умов ведення бізнесу/ Офіційний сайт проекту «Ведення бізнесу 2015» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://russian.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine>
30. Чи стане система оподаткування конкурентною перевагою України?/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://corruptua.org/2015/04/chi-stane-sistema-opodatkuvannya-konkurentnoyu-perevagoyu-ukrayini/>
31. Світовий досвід оподаткування: Японія. Електронний ресурс/. Офіційний портал Державної фіскальної служби України – Режим доступу:
<http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/55893.html>
32. Проблематика оподаткування в країнах Євросоюзу [Електронний ресурс] / І. Тофан // Аграрна економіка. - 2012. - Т. 5, № 1-2. - С. 86-90. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ae_2012_5_1-2_18
33. Світовий досвід оподаткування: Франція. Офіційний портал Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://sfs.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/dosvid-modernizachii-krain-svity/fransia/?print>
34. Податки з компаній у Франції// [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.openbusiness.ru/html_euro/france_open10.htm
35. Corporation tax rates and reliefs// [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.gov.uk/corporation-tax-rates/rates>
36. UK Diverted profits tax guidance released// [Електронний ресурс] – Режим доступу: Diverted Profits Tax: interim guidance HM Revenue & Customs, March 2015 v1.0
37. Кристина Шён, Удо Зельхаст Азбука інвестора: создание предприятия в Германии, Выпуск 2014/2015, Germany Trade & Invest, октябрь 2014 г.

38. Економічний зміст глобалізації та її вплив на податкове регулювання розвитку економіки / І. М. Рижий // Економіка та держава. - 2009. - № 9. - С. 65-68. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2009_9_22
39. Актуальні питання оподаткування прибутку / О. В. Мелень, С. В. Лукаш // Вісник НТУ „ХПІ”. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2013. - № 67 (1040). – С. 107–111.
40. Аналіз регулюючого впливу податку на прибуток підприємств на економіку України/ В.І. Фоміних, Ю.О. Красільнікова, О.О. Зубайрова// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_14/151.pdf
41. Адміністрування податків в Європі та в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://minrd.gov.ua/modernizatsiya-dpsukraini/povidomlenia_/2012_povidomlenia-modernizatsia/59283.html
42. Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць від 06.09.2012 5205-VI // Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5205-17>
43. Податковий кодекс України від 02.12.2010 2755-VI в редакції Кодексу від 01.04.2013 // Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>